

СТАНОВИЩЕ

от д-р Тодор Борисов Кобуров – доцент в Института за държавата и правото при БАН

(н.ст., име, презиме, фамилия – акад. дл. в научна организация)

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен '**доктор**'

в област на висше образование 3. Стопански, социални и правни науки

професионално направление 3.6. Право

докторска програма „Международно право и международни отношения“

Автор: Станислав Васков Станев

Тема: Регионалната сигурност и Западните Балкани

Научен ръководител: проф. д.ю.н. Надя Бояджиева – Институт по Балканистика - БАН

(акад. дл., н. ст., име, презиме, фамилия – научна организация)

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от Станислав Станев комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на ПУ „Паисий Хилендарски“ и включва всички необходими документи, съгласно процедурата за избор за научната степен „доктор“.

Докторантът е завършил специалност право в ПУ „Паисий Хилендарски“ с много добър успех.

2. Актуалност на тематиката

Избраната от докторанта тема е актуална не само заради политическата ситуация в региона на Балканите, при която България от началото на 2018 г. поема за първи път Председателството на Съвета на ЕС, тя е актуална и в научен и научно-приложен план, тъй като анализира ролята и мястото, както и най-важните процеси в 2 държави с ключово значение за развитието на региона – Р Македония и Албания. В изследването са разгледани и анализирани основните проблемни области, предизвикващи загриженост в сферата на сигурността, както във вътрешнополитически аспект, така и в двустранен и регионален план. Посочването на тези проблеми, както и някои от препоръките на автора за тяхното преодоляване, са от съществено значение за българската външна политика и българските интереси в този регион и това може да се оцени като сериозен научен принос на дисертанта.

3. Познаване на проблема

Познаването на проблемите в тези 2 страни и региона проличава не само от сравнително големият обем на труда (291 стр. без библиографията и приложенията) – то е далеч над изискванията за докторска дисертация. В известен смисъл – дисертантът щеше да изпълни изискванията, дори само ако се беше спрял на анализ на проблематиката в Албания напри-

мер. Разбира се, изследването на балканската проблематика е специфично с това, че фокусирането и опитът за разбиране на проблемите на една балканска държава изискват знания и за останалите държави от региона, а защо не и знания за ролята на външните фактори и т.нар. „Велики сили“. В този смисъл, дисертантът, много правилно се е ориентирал към анализ на проблемите в 2 от държавите от региона, които може да кажем, че в най-голяма степен играят ролята на т.нар. „скачени съдове“ – особено що се касае до проблемната област „сигурност“. Прави впечатление и това, че анализът винаги е пречупен през погледа и специфичните интереси на българската външна политика и на ролята и мястото на България в тези процеси, което прави дисертационния труд особено оригинален и има характер на научно практико-приложно изследване.

4. Методика на изследването

Дисертантът не се е ограничил до чисто правен анализ на съществуващата международноправна нормативна база – дори и само това да беше направил – трудът му също щеше да има приносен характер. Той обаче, е използвал един по-широк - интердисциплинарен подход за изследване, при който комбинира изследователски методи от сферата на различни науки – право, политология, етнология, история, социология и дори икономика и география. Този подход в никакъв случай не разводнява текста, а напротив – дава възможност за един по-всеобхватен и по-точен анализ на проблематиката, свързана с конкретно избраната тема.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертацията съдържа увод, три основни глави и заключение, които са балансирано разпределени. Авторът сполучливо отбелязва, че въвеждането на понятието „Западни Балкани“ и анализът на проблематиката в този регион е преди всичко от гледна точка на неговото политическо, а не географско значение, защото ако се навлезе в географския смисъл – то тогава ще започнат да се въвеждат понятия като „Източни Балкани“, а защо не и „Южни Балкани“ и „Северни Балкани“. При една такава ситуация, се страхувам, че въвеждането на нови географски понятия, неминуемо ще доведе и до политически значения, а от там и до определени политически последици и то с отрицателен знак за региона. От тази гледна точка, струва ми се, че авторът много внимателно използва понятието „Западни Балкани“ и сполучливо акцентира върху перспективите за интеграция и развитие на региона, а не върху прокарването на нови разделителни линии в един региона, който и без друго е натоварен достатъчно с бремето на историческото наследство.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Станислав Станев е предложил следните научни публикации по темата на дисертационния труд:

-1 студия на тема „Албанското обичайно право (Кануна на Лека Дукагини и комитетите за национално помирение в Албания между обичайното и обективното право), публикувана в

списание „Международна политика“, бр.1, Благоевград, 2015 г.(обем от 25 страници), както и 5 научни статии по следните теми:

- „Международноправният спор между Гърция и Македония, временно споразумение от 1995 г.“, публикувана в Научни трудове на Института за държавата и правото, том XIII, София, 2015 г. (стр.265-272);
- „ООН като фактор за стабилност и сигурност в Албания през 90-те години на XX век“, публикувана в Сборник доклади от годишна научна конференция, ЮЗУ „Св. Неофит Рилски“, Благоевград, 2015 г. (стр.670-677);
- „Военното сътрудничество между България и Македония и неговото значение за стабилността на Македония“, публикувана в Сборник доклади от годишна университетска научна конференция 20-21.10.2016 г., научно направление „Сигурност и отбрана“, издателски комплекс на НВУ „Васил Левски“, Великотърново, 2016 г. (стр.188-197);
- „Охридското споразумение от 2001 година и неговото въздействие върху сигурността в Република Македония“, публикувана в Научни трудове на Института за държавата и правото, том XIV, София, 2015 г. (стр.297-308);
- „Правен статут и фактическо положение на малцинствата в Западните Балкани. Македония и Албания“, публикувана в списание „Studia Iuris“, ПУ „Паисий Хилендарски“ (обем от 11 страници).

В дисертационния труд, както и в публикациите на докторанта, се правят някои важни изводи и прогнози, които могат да бъдат използвани като насоки за българската външна политика по отношение на Албания и Р Македония. На основата на богат научен и емпиричен материал, Станислав Станев обобщава в заключението на дисертацията, че в двете държави е малко вероятно да избухне конфликт, основан на ислямски фундаментализъм. Той смята, че вероятността за дезинтеграция на Р Македония и присъединяването на нейни територии към съседните страни – Албания и/или Косово - също е малко вероятно. Докторантът прави извод, че албанците в Р Македония не представляват опасност за териториалната цялост на държавата и много точно подчертава, че пътищата за изграждане на стабилна среда за сигурност в тези 2 държави, както и в региона на Западните Балкани, минават през подобряването на цялостната инфраструктура (включително реализирането на проекта за Коридор №8), както и интеграцията на Р Македония в НАТО и интеграцията на Албания и Р Македония в ЕС.

7. Автореферат

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията и отразява основните резултати, постигнати в дисертацията.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Смятам че, предложения дисертационен труд трябва да бъде публикуван, като авторът вземе предвид някои критични бележки и помисли за евентуално реструктуриране на труда:

- Първите 2 глави биха могли да се обединят в една, при което да се изчисти информацията от общ и справочен характер, като се акцентира върху международноправната нормативна база – тя може да се събере в самостоятелен раздел , включващ всички правни актове и техния критичен анализ – докторантът в предложената дисертация демонстрира едно завидно аналитично ниво, което може да намери практическо приложение в публикуването на книга. По този начин, тази интересна проблематика ще стигне и до една по-широка публика;
- Безспорен принос на докторанта са неговите изводи и обобщения, които са резултат от теренните му проучвания в тези 2 държави. Доколкото ми е известно, Станислав Станев е посещавал многократно Албания и Р Македония – това е помогнало много за неговите теоретични търсения и изводите до които той достига в дисертационния труд. Тези изводи могат да бъдат допълнени, разширени с някои лични впечатления и оформени в отделен раздел – те биха били от съществено значение за едни бъдещи поколения. Знаем колко интересни, полезни, а понякога и любопитни са многобройните пътеписи, посветени на Балканите, които се изучават с голям интерес от специалистите по балканистика, а и от широката публика. Работата на Станислав Станев обаче не е пътеписна – тя е аналитична, критична и същевременно актуална и оригинална, защото предлага един специфичен, информиран и пречупен през личните впечатления поглед върху тези 2 важни държави за сигурността в региона – Албания и Р Македония;
- Третата глава е аналитико-прогностична. Тя е изключително важна за научната общност, защото разглежда проблематиката за сигурността в движение и развитие – и което е по-важно - набелязва перспективите и предизвикателствата, пред които ще се изправят тези 2 държави, а и региона като цяло, през следващите години. Там се съдържат основните въпроси – а именно подобряването и изграждането на съвременна инфраструктура и процесите на европейска и евроатлантическа интеграция. Тази глава, би могла да бъде разширена и с оглед на резултатите и поуките от българското Председателство на Съвета на ЕС;
- Докторантът би могъл съществено да разшири и анализира също така библиографското наследство, посветено на региона на Балканите, като включи в изследователските търсения и автори, с които не е успял да се запознае до сега. В бъдеще, Станислав Станев би могъл да се запознае по-подробно както с някои български автори (бих посочил само като пример книгата на Ангел Димитров – професор в Института по история на БАН и пръв български посланик в Р Македония – Раждането на една нова държава Република Македония между югославизма и национализма, изд. на Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, София, 2011 г. в обем от 579 стр.), така и на автори от бивша Югославия (например книгата на босненския професор

Шачир Филандра – Бошняци след социализма За бошняшкия идентитет в постюгославското време, изд. 2012 г. на сръбски/хърватски/босненски език, Сараево и Загреб в обем от 463 стр.). Тук ще се ограничи с посочването само на тези двама автори и няма да разширявам повече препоръчителната библиография, защото рискувам да изпусна или пренебрегна някой от тях.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати напълно съответстват на специфичните изисквания на Юридическия Факултет, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантът Станислав Васков Станев притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност „Международно право и международни отношения“ като демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензирания по-горе дисертационен труд, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен ‘доктор’* на Станислав Васков Станев в област на висше образование: 3. Стопански, социални и правни науки, професионално направление 3.6. Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

11.01.2018 г.

Изготвил становището: .....

Доц. д-р Тодор Кобуров
(ак. дл. н. ст. име фамилия)